

ELŐFIZETÉS

Évi díj 24 forint.
 Félévi díj 12 forint.
 Hónapos díj 2 k. 40 t.
 A kézbesítési díj az előfizetéshez járulékul.
 A kézbesítési díj az előfizetéshez járulékul.
 A kézbesítési díj az előfizetéshez járulékul.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG
 Aradi és országi egyetemes
 vasúti palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 300.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherczeg-ut 71. sz.
 TELEFON-SZÁM: 121.

Arad, 1908.

VEZÉRLÉS SZERKESZTŐJE:
 STAUBER JÓZSEF.

Szombat, október 24.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérlők: A déli veszedelem.
- Pályázat nélkül.
- Lecke a keresztényeszlélőletátnak.
- A szerb bonyodalom.
- Megyebizottsági tagválasztások.
- Színház és színházgató.
- Aradi vezérlőnagytávozás.
- Balkáni esetek.
- Zavarok a börtöri szövetkezésben.
- A vízmérő óra panama.
- A balkáni események.
- Csiklandós délutánok az aradi városkészen.
- Távo: Egy híres vesztegetési affér. Itt: Kaszány Géza.

A déli veszedelem.

Arad, október 23.

Amilyen régi az emberiség, olyan régi a szabadságért való küzdelem is, amiből önként következik, hogy a szabadság, a függetlenség az emberiség legdrágább kincse.

Az egyes ember, az egyén, akármilyen fény és pompa között él is, éppen olyan boldogtalannak érzi magát szabadság és függetlenség nélkül, mint az aranyos kátrákba zárt madár, amelyet nem kárpótolhat semmi jólét és kényelem azért, hogy szárnyaival nem szelheti át az eget s nem emelkedhet föl a magasban uszó felhők fölé.

Az emberbe a természet, az állatba az ösztön oltotta be a szabadság után való vágyat. Az egyének millióiból kialakult embertömegeknek, a népeknek és nemzeteknek éppen olyan drága kincse a szabad-

ság, akaratának szabad, korlátlan érvényesíthetése, mint magának a résznek, a nemzettársadalom minden egyes egyedének. De amilyen régi az emberiség történetében a szabadság után való vágy: éppen olyan régi a szabadsággal, a függetlenséggel való visszaélés is.

Az ó- és középkor egyes emberei éppen úgy, mint a népek és nemzetek ebben az időben, alighogy kivívták és biztosították maguk számára a függetlenséget és szabadságot, ezt első sorban arra használták föl, hogy visszaéljenek ezzel és elrabolják más egyéneknek, más népeknek és nemzetnek szabadságát. Nem is volt szabad és független ember ebben a korban, akinek megfelelő számú rabszolgája nem volt és annál nagyobb, szabadabb, függetlenebb és hatalmasabb volt valamely nemzet, minél több, azelőtt szabad és független, más népet és nemzetet jobbjárává tett, — leigázott.

Ha csak két ember élne az egész földgömbön, bizonyosra lehet venni, hogy mindkettőnek az volna a titkos vágya, hogy urrá legyen a másik fölött, elvonván annak szabad rendelkezési jogát és hatalmát. Éppen úgy harc és háborúból állana az egész világ, ha csupán két egyenjogú nemzet élne a földön, mert mindegyik azon mesterkednék, hogy a másikat adófizető gyarmatává tegye, szabad akaratát érvényesítésétől megfosssa és őt leigázza.

Az ó- és középkorban az ököljogon alapult a népek és nemzetek szabadsága. Az erős, — szabad és független volt, — a gyöngébb elveszítette szabad rendelkezési

jogát és vazallussá váltott. A legyőzött elenséget szétesztették a győzők között — rabszolgáknak.

Evezredeknek kellett letűnniök, új népeknek és nemzeteknek alakulniok a megsemmisültek helyén, míg a civilizáció odáig tudott hatadni, hogy fölismerje azt az igazságot, hogy úgy az egyes ember, mint egész nemzetek kezében az elhatározás szabadsága, korlátatlansága nemcsak jog, hanem fegyver is, amellyel csak az tud helyesen élni, — aki vissza nem él a birtokában levő szabadsággal.

Az élesre fent kést — akármilyen hasznos eszköz is a munkás ember kezében — mint játékszer, a gyermek kezéből kötelessége az okos embernek kicsavarani, még mielőtt az magában, vagy másban kárt tehetne.

Az a néptömeg, amely képzelt, vagy valódi sérelmeit úgy akarja orvosolni, hogy saját szabadságával vissza élve, mások szabadságát és vagyonát veszélyezteti, vagy megrongálja akkor, amidőn durva, erőszakos eszközökkel kivonul az utcára, hogy a középkori ököljogot, mint érvet vesse latba; kell, hogy a mai civilizált jogrend mellett szemben találja magát a modern, törvényes megtorlással.

Eppen így van ez az előrehaladott világrendbe behelyezkedni nem tudó népek és nemzeteknél is, akik nem tudnak élni politikai éretlenségüknél fogva a szabadsággal, szabad elhatározási jogukkal, amelynek horderejét, szűk látókörüknél fogva, nem képesek helyesen mérlegelni.

Az ugynevezett Balkánon, Európa szé-

Egy híres vesztegetési affér.

Ekkor Albrecht főherczeg követelte az uralkodóval, hogy a dolgok ilyen állása folytán, Zichy gróf mentesek föl a belügyi államtitkárság alól, mi Asbóth utolsó nyilatkozata után egy héttel, július 29-én meg is tört.

A csapások árja megindult ezzel Egy embert egyszerre, teljes en tönkre tenni s mindent elvenni tőle, mit csak lehetett az életen kívül, ez volt a jelszó akkor a társaságban és a sajtóban. Képvisező társai kezdeményezésére mandumarái lemondott, legjobb barátai elfordultak tőle, a sajtó üldözte s a mágnásokat mindennap egy egy vesércikk szóította föl arra, hogy tessék ki maguk közül Zichy Viktor. A budapesti jockey club csatlágyan ki is akarta golyózni Zichyt, s azonban idejékorán kitért.

Még egyszer megpróbálta a nagy közhírtéghoz fölebbesze, ha nem is becsületét vissza szerzeni, legalább magát úgy ahogy igazolni. Könyvet írt övédelmére „Egy élt könyv” cím alatt s a szép kiállítású, vaskos fűzetű 10 kúrc rért árultatta, hogy mindenké megvehesse ingyen küldve meg mindenkinek, kinek csak egy szemernyi adott ítélésére. A könyvet nem vette meg senki, nem olvasta el senki. A pálya el volt törve fő őte, védelmét nem akar a bírása meghaladni, — a kíváncsi úrmag ujjongva várta a sajtó hívégeztetését.

A könyv megjelenése után, mely Zichyt nem rehabilitálhatta, mert a tények minden szépligetése mellett is súlyosabbak voltak, mint sem hogy azokat igazolni lehetett volna, megindult a budapesti nemzeti kaszinóban is a mozgalom Károlyi Pista gróf kezdeményezésére ugyanazon év novemberében, hogy Zichy gróf a kaszinóból is golyóztassék ki. Pártolták e lépést: Dessewffy Aurél gróf, Batthyány Elemér gróf, ifj. Almásy Kalmán gróf, ifj. Esterházy Mór gróf, Messali V. báró, Uchtrisz Zsigmond báró, Bakovics Miklós és Ernő, Pasmándy Béla és Majláthy Sándor.

Hasak közül Zichy F. V. felhívására csak Messali Viktor írt neki levelet oly kijelentéssel, hogy könyvét elolvasta s őt rehabilitálnak tekinteli. A többiek kijelentették, hogy sorhúsás szerint valamelyikük kész megvívni Zichy Viktorral, de „a kedvezmény dacára rehabilitálnak őt nem tekintik egyikük se.” A kigolyósás 1879. dec. 28-án történt meg. Zichy 26 évvel 7 ellenében kizárattatott a kaszinóból. A dolog azután még jó darabig húzódt. Zichy hiába kért elégtételt bárkitől is, egyedül a legelső sértő, Asbóth János nyilatkozott hajlandó arra, hogy a történet dacára is ad fegyveres elégtételt Zichy grófnak. A párbaj megörtönt, pistolyra, egyik félnek se lett semmi baja. A mágnások és kaszinótagok megagadtak egykori pajtásuktól és elvtársuktól mindennemű elégtételt.

Ekkor Zichy újra a hírlapi nyilatkozatok terébe lépett. Számára elviselhetetlen volt az,

hogy róla tudni se akarjanak, arra pedig nem volt elég lelki ereje, hogy valamely zugába a világnak elvonulva, esetleg egy kis kör boldogítására szentelje tetetős, fiatal életét. Az ő számára nem maradt más, mint az utolsó menedék, a sz. Kereszt a halált s megta láta.

1880. május hó 5-én nyilatkozat jelent meg Zichy Viktorról, melyben Károlyi Pista gróftól származó s gyáának jelenté ki E nyilatkozatra másnap válaszoltak azok az urak (tíve persze az érdeklőt Károlyi és Messali Viktor), kik őt a kaszinóból kigolyózták. Felletük az volt, hogy „Zichy Ferris gróf a lovaság ellen elkövetett eljárása folytán disqualifikálva lévén, nem sérthet senkit, tehát ezen nyilatkozata által Károlyi Pista gróftól megsértettek nem tekinthetők, sem arra, hogy Zichy gróftól egyáltalán elégtételt kérjen, ki annak adására nincs képesítve, hivatottak nem tarthatják.”

Zichy gróf erre ismét felelt röviden, s nyilatkozatra azt jegyezve meg, hogy az igazolja ezen állítását, mikép Károlyi Pista gróf gyáva, mert csak is gyáva védekezik mások nyilatkozatával. Eután Bécsbe utasott s az ottani jockey club tagjaival érintkezésbe téven magát, kiteszkölte, hogy ezek Károlyi Pista gróftól kigolyózták maguk közül, azért, mert a kétszeresen „gyáva” nevésetért nem szállott síkra Zichyvel. Károlyi erről értesülvén, asonnal elküldte segéde t. Károlyi Sándor és Szechenyi Béla grófokat Zichyhez, ki maga részéről Zichy

gyenére, egy darab középkor a maga förtelmességével áll még fenn, hogy veszélyeztesse Európa modern és civilizált államainak békéjét, nyugodalmát előrehaladását. Vérrel beföcskendezett trónon, amelyről csak nemrégiben darabokban hajgálták ki az uralkodó pár meggyilkolt holttestét, egy borzalmas, rémregényben is alig előforduló éjszakán, — tanulatlan, tapasztalatlan, igazi középkori királyi csmete tobzódik abban, hogy a szabadsággal hogyan lehetne fölháborítóbb módon visszaelni.

Évtizedek óta egymásra uszított rablóbandák csinálják zavartalanul a Balkánon az ököljog politikáját és politikailag éretlen, társadalmilag elmaradt, tanulatlan, ártatlan emberek vérpárázata kíséri nyomon ezt a politikát anélkül, hogy Európa civilizált államai oda mernék kiáltani ennek az egymást és ártatlan embereket is gyilkoló bandáknak: eddig és ne tovább!

Nagyképű szemforgatás nem végezhet ilyen tisztító munkát: erélyes, dolgos kéz kell oda, hogy azt a sok szennyet eltakarítsa a Balkánról.

A nagyhatalmak egymás iránt táplált féltékenysége a legfőbb oka annak, hogy ezek a Balkán állapotok nem orvosoltatnak és hogy Európa politikáját ma egy politikailag éretlen, társadalmilag műveletlen, gazdaságilag züllött kis nemzetcske — tejfölös száju györek-trónörökös tartja a kezében. Legfőbb ideje, hogy e miatt egész művelt Európa szégyenkezzék!

A magyar delegáció ülése. Budapesti tudósítónk jelenti: A magyar delegáció ma délután elintézte a hatáskörébe tartozó összes ügyeket. A horvátok ma is igyekeztek Bosznia Hercegovina közjogi helyzetének kérdését a vita keretébe vonni, de Zichy Tivadar gróf elnök erélyesen meggyőztette ebbeli szándékukat és több horvát felszólalótól meg is vonta a szót. Wekerle az egész ülés alatt jelen volt s a vita során fel is szólalt Szterényi József kereskedelemügyi államtitkárral együtt.

Sándor és Chorinszky Henrik grófok: nevével meg, a megállapodás a párbajra nézve megöröszent.

Zichy-Ferraris Viktor gróf május 23-án délután 2 órakor a gyoravonattal érkezett meg Bécából és otthon szünelnek egy szót se említve a párbaj-ügyet. Ezek nem is eynikék, hogy fiuk másnap hajnalban bérkocsin távoztak, annál kevésbé tudnának, hogy élet-halálra vívni megy.

A viadal a képosztás-nyeri kis erdőben történt meg, hol Zichy a parforce-vadászatok alkalmával az udvar előtt annyiszor ragyogtatta athletai testének kiváló gyakorlottságát a merész lovaglásban. Az ellenfelek 15 lépésnyire álltak fel egymással szemben, de a fegyverek nem találtak. Aztán tíz lépésnyire löttek és Zichy gróf a lövére azonnal eszmélt, labalíngadozott, kezéből kiejtve a piszolyt és össze-rogyott. A golyó talált. Az orvosok sebektel kötözték s őt a kocsiáma emelvényén, lépés-hajtat tak vissza a városba. A Damjanich-nicslak ház lépcsőin doktor Lumnitzer és Zichy Sándor gróf, az egyik segéd vezették fel.

A golyó a mellkas jobb oldalán a bimbóvonsban 4 cmnyire a bordaív fölött hatolt be s baloldalt a hónaljvonalban hagyta el a testet. mi közben a bal karát kissé horzsolta. A vérvesztés nem volt oly nagyfokú, bár attól lehetett tartani, hogy a golyó a mellkasban lefutó nagy edényeket érte. Elgyanuláltság valónak bizonyult, de a szívós erejű test négy teljes napig győztesen barcolt a halállal. Ezután a közvelemény megfordult s a szálatomraméltó

Pályázat nélkül.

*

Arad, október 23.

Néhány nap óta az aradi izraelita hitközség előjárósága a legkomolyabban foglalkozik az új zsinagóga felépítésével. Erre vall az a tény — miut lapunkban már meg is írtuk — hogy az építendő zsinagóga helyét végleg megállapították: a nyári színház helyére. Az ügy komolysága mellett s amellett, hogy most már végleg dűlőre akarják vinni ezt a rég vajdó építkezést, bizonyít az előjáróságnak az az újabb elhatározása, hogy küldöttügyleg megnevezi és megvizsgálja az új szegedi zsinagógát is, amely tudval világ nemcsak az országban, hanem ugyancsak az egész kontinensnek egyik legszebb ilyen épülete. A küldöttség vasárnap át is megy Szegedre, ahova erre az alkalomra Baumhorn műépítész, a szegedi zsinagóga tervezője és építője is elutazik.

Ebből az átrándulásból egy nagyon furcsa tény derül ki és pedig mint befejezett tény. Ez az: hogy az előjáróság kebelében már per-fekt dolog, hogy az aradi zsinagógát is Baumhorn építészssel készítsék el, szóval pályázat mellőzésevel.

Hát: ehhez volna néhány szavunk! Sőt var-beleeszlása az egész közönségnek, a város más vallású polgárainak is, amelyre egy középület építése első sorban tartozik, ha mindjárt templom is: az a középület és így csak egy felkutatást érint is közelebbé.

A nyilvános pályázatot még az esetben sem szabad mellőzni, ha mindjárt olyan kiváló mű-épiész ajánlik is, mint Baumhorn. Mert — és ezt elismerjük — Baumhorn művészember. Alkotása, a szegedi zsinagóga igazi műremek és elhiszük, amit Szegeden megtudott cálnálni, azt megtudja nálunk is, de nem látjuk be szükségét annak, hogy Aradon csak másolat legyen. A zsinagóga is középület, már pedig — és ezt a hitközség előjárósága is akarja — ennek művészi munkának kell lenni, ami pedig soha sem állott másolásból, (hiszen akkor a miniatúra bazilikát?) hanem mindig és minden alkalommal egy újnak, eredetinek alkotásából.

áldozatot kegyébe vette. A végelszámolás előtt mindenkinek csak mentegető szava volt felőle. A nap folyamában körülbelül 120 kocsi haladt a Damjanich utcal háza elé; a részvételi nyilatkozatok bejegyzésére kitett ívet csakhamar hosszú névsor borította.

A halál azonban könnyörtelen volt. Vele nem lehetett aludni, s áldozatát követelte. A négy napig tartott kínos haldoklás 23-án délután 11 óra 6 perckor ért véget. A sebesült életerős természete az egész kórhelyfolyás alatt őszö: vívott viadalt a halálohamok felett s az enyvesztet romboló ereje bár láthatólag tért foglalt a testszervezetben, még se lehetett rajta urrá egészen. Az orvosok már 26-án konstans állták a halál tüneteit, de a beteg az agonizálásból átvándorra ébredt s vérkeringése újra frissen megindult. — A halálohamok mindig a déli órákban jöttek a szerencsétlen grófra s délután ezeket négy napon át jobbitás követte. Az utolsó napi roham végzetes volt rá. Maga a beteg előre megérzés sorsát, mert reggel a betegágyhoz lépő ősz atyját ily szókkal fogadta: „Ma péntek van s nekem végem.” Két nappal azelőtt Bakody Tivadar egyetemi tanárnak, ki nemcsak halál orvosa, de régi meghitt barátja is volt s ki így bucsuzott el tőle: „Holnapután visszatérek Visegrádról s akkor látjuk egy mást”, ezt felelte szomorú mosollyal: „Holnapután már nem fog az élők közt találni.” Ez volt a haldokló előérzete, mely ritkán csal. Bele telte az emóció valóságá. Az utolsó napon reggel a beteg gyakran elvezte eszméletét, érverése meg megszűnt s dr. Lumnitzer

A hitközség előjárósága mellőzni akarja a pályázatot a maga szakállára, de nem veszélyre és költségére. Ha nem sikerül, ha nem lesz olyan művészi szép, amilyenek várják, az nem az ő bajuk. Legfeljebb egygyel több lesz Aradon az elépített középületek száma. Egygyel több vagy kevesebb, már amugy se számít. A költségeket pedig ugyis a hitközség tagjai viselik, akiknek pedig az építésbe semmi beleszólásuk nincs.

Pályázatot kell kiírni! Ez a kezdje a dolognak. Legyen alkalma az építésbe beleszólni, nemcsak a hitközség előjáróságának, hanem minden egyes tagjának is, sőt a város egész közönségének. Ha pályázatot írnak ki, lesz alkalmuk a jók közül a legjobbra, a szépek közül a legesebbet választani; sőt az arra nézve is kedvezőbb lesz a pályázat, mert nem fogják Baumhorn ur művészetét, mint drága monopoliumot megfizetni.

A hitközség előjáróságát csak dicséret illeti meg, hogy olyan komolyan kezébe vette az ügyet. Vigyáznia kell, hogy olyan szembőlő hibával, mint amilyen a pályázat kiírásának mellőzése, érdemelt ne kisebbítse.

Pályázatot kell kiírni! Így inkább biztosítva van a zsinagóga művészi megépítése. Annal pedig nyer a művészet, nyer a város, de legfőképpen nyer a hitközség.

Lecke a keresztényszociálistáknak.

Az osztrák delegáció ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 23.

Az osztrák delegáció hadügyi bizottsága ma délelőtt tíz órakor Merveldt elnöklésével ülést tartott, melyen a hadügyi budget rendkívüli szükségletével foglalkozott. Az ülésen ott volt Beck báró osztrák miniszterelnök, Schönaich báró hadügyminiszter és Montecuccoli gróf tengerészeti parancsnok.

Az első felszólaló Clam-Martinié gróf előadó volt, ki a hadügyi bizottság utolsó jelentésében bizonyos részeket elégtelenségére mutatott rá, de kívánságainak a delegáció csak nagyon csekély mértékben tett eleget. Ez irány-

az életet csak arról ismeri fel benne, hogy körülbelül fogta a beteg ajkát előt a lassan nehéz leheltet. Az állapoton segített, Troch dr. a sikerrel használt jeggel dörzsölést rendelés el a beteg testén. Ezt dr. Puky, Magyary titkár, Fallér komornyik és Lacianovich, a gróf kocsisa teljesítették. A dörzsölés alatt a beteg fő ébredt s kocsisának halán, tréfássá megjegye: „No ez igazán lónak való kura.” Es alatt a családtagok saját szobájukba vonultak vissza, ph-nni annyi izgalmas nap és éj társadalmi után, mik fizikai erejüket csaknem teljesen kimerítették.

A dörzsölés után csak Puky dr. és a komornyik voltak a betegszoában. 11 óra 5 perckor a gróf hirtelen feingrott fekvéséről s hőöngve esett komoronyikja karjai közé. Egy percig vergődött s aztán megszűnt élni.

Es volt vége egy fényes-n indult pályának, melyen a biztos deajtú hiányozott. A segény utas eltévedett s életével fizette meg nagy tévedését. Sirjánál azonban kiengesztelődött iránta mindenki, hős halála az elvezett rokonszenvet újra megismerés számára s ha a kor történése hibáit és botlásait nem is fogja mentegéni, beismeri róla, hogy férfiként élt és halt meg.

Ellenfelet, Károlyi Pista grófot, a pestvidéki törvénytörés két havi fogágra ítélte. A büntetés azonban királyunk, magának az áldozat atyjának, Zichy Ferraris Bódog grófok kegyelmi folyamodványára, elengedte Károlyinak. A holtaknak feledés, az élőknek bocsánat!

Kaczlány Géza.

(Vége.)

ban most a hadügyi bizottságnak konkrét javaslatokat tett, de ettől a szándékától a hadvezetőség meggyújtató kijelentése, melyek szerint komoly esetben bír szerezzel könnyen anyagi eszközöket, elterítették. Az előadó azután a bizottság figyelmét a katonai közlekedésügyre irányította, melynek fejlesztése szükséges. Rámutat a táviró- és telefonügy terén sürgős reformokra s konstatálja, hogy a legtöbb államban a kormányozható légvívó kérdéseire a hadvezetőség nagyobb gondot fordít, mint nálunk. Szól a mozgó tábori konyháról s a teherautomobilok kérdéséről az iparosvilággal s az automobill egyesületekkel együtt gondolja megoldhatónak. Az előadó végre kérte a rendkívüli hitelt megszavazását.

Schönaich hadügyminiszter mindenekelőtt köszönetet mond az előadónak a támogatásért, amelyben a hadügyi vezetőséget részesíti. Ő is kifejtette, hogy a költségvetés némely részletére nincs elég fedezet. A vasúti és táviró eszred csak úgy, mint azelőtt a hadsereg intőménye marad. A hadsereg kialakításában a forgalmi csapatok nagy tért foglalnak el. Ami a légvívó jótét illeti, a hadügyi vezetőség nincs abban a helyzetben, hogy sokat tehessen ebben az ügyben, mert eszközök nem állnak rendelkezésére. A hadsereg vezetősége azonban minden erre vonatkozó törekvést a legélenkebben támogat. A mozgó tábori konyhát szintén gyorsított tempóban fogják létesíteni, mert a hadügyi vezetőség már abban a helyzetben van, hogy határozott modell után dolgozhat. Hogy ilyen tábori konyhák a csapatok áldását jelentik, azt senki sem fogja kétségbevonni. Mindenki, aki háboruban volt, tudja, mit jelent az, ha a nap fáradsáma után a legénységnek meg lehet szerezni a szükséges élelmet. Ha a hadügyi vezetőség jelentékeny lépést tehetne ezen a téren előre, akkor ez is a főlényt jelentené. Az előadónak a tehergépkocsikra vonatkozó kezdeményezését szintén figyelembe fogja venni. Érintkezésbe fog lépni azokkal a faktorokkal, akik a tehergépkocsi dolgában mérvadók. Ami pedig a gépjárműveket illeti, azoknak beszerzéséről gyorsabban is lehetne gondoskodni. A fegyverek beszerzése nem kerülne nagyon sokba, a fődolog a munició beszerzése; erről pedig gondoskodás történt.

Ezután Beck báró osztrák miniszterelnök szövegét fel, hogy reflektáljon ezekre a támadásokra, melyek különösen keresztényszocialista részről érték a kormányt, mert az osztrák delegáció határozta a dacára nem gondoskodott a legénységi szold főlemezéséről. A miniszterelnök a többi közt ezeket mondta:

— Egedjék meg nekem a kérdést, hát mit is akart az osztrák delegáció? Kívánta a tisztí fizetéseknek bizonyos mértékben való főlemezését és körülbelül 10 millió korona erejéig a legénység anyagi helyzetének javítását, még pedig úgy, hogy az összeg felét a szold emelésére, másik felét a legénység élelmezésének javítására fordítsák. Erre a kormányok megegyeznek abban, hogy a tisztí fizetéseket emelik, a legénység anyagi helyzetének javítására pedig 7 millió koronát fordítanak. Az egész különbség tehát 8 millió. De ne feledjék el, a delegációnál, ép úgy mint a szerelmenél, két fél szükséges. S a passzívus barátkozás nem elég, de nem tudom, hogy fejezem ki magamat, a valódi szerelem a tényleges együttműködést követeli meg. (Derűtség) Ha a kormány mereven ragaszkodik az osztrák delegáció határozatához, a magyar delegáció részéről merev visszautasításban van része.

A miniszterelnök ezután Armann keresztényszocialista delegátus éles személyes táma-

dására reflektált gunyos és elmés hangon és így fejezte be a beszédét.

Legyen Armann ur meggyőződve, hogy a kritika miatt, melyben részesített, épen nem vagyok szomorú. Tapasztalataim megtanítottak arra, hogy vezető állásban lévő miniszternek az érzékenység dolgában szükségletét a létminimusra kell megszorítania. (Derűtség) de sokszor még ezt sem juttatják neki. Másrésztől azt a tapasztalatot is megszerestem, hogy egy párt előtti a lehetőségek igaz útja végtelenség látszik, míg a kormánynak mindig a szűken határolt lehetőséggel kell számolnia, amely semmi egyéb nem enged meg neki sokszor, mint hogy nyugodtan, ha olykor kiáskodva is, folytassa útját.

Ezután az osztrák delegáció a hadügyi költségvetést elfogadta.

A szerb bonyodalom

Csapatsaporítás Boszniában.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 23.

A nagy bizalom, amelylyel a szerbek a nagy hatalmak közbelépése elé néztek, a mai nappal alaposan csökkent. Bülow kancellár tudtára adta Milovanovics szerb külügyminiszternek, hogy az annektálás ügyéről nem óhajt vele tárgyalni.

A hadvezetőség mindent megtesz a monarchia határainak védelmére. A boszniai csapatokat erősen megsaporították, úgy, hogy ma Boszniában huszezerrel több katonára van, mint rendes időben lenni szokott. A Montenegro felőli határ különösen meg van erősítve és az összes odavezető utak alá vannak aknázva. A Szerbiával határos vármegyék máris meg vannak rakva katonasággal és ágyukkal.

Mai távirataink a következők:

A bojkott hatása.

Belgrádból jelentik: Az osztrák és magyar üzletek még mindig sokat szenvednek a bojkott mozgalomtól. Ezen üzletek előtt mindenütt nagy tömeg áll, mely a vásárokat nem engedi be oda. Tegnap egy osztrák kereskedőt megverték, mert az üzlete előtt álló tömeget távozásra szólította fel. A tömeg ezenkívül több nőt inzultált, akik osztrák üzletekből jöttek ki. Az árut elvették és sárba dobták. A legtöbb osztrák és magyar üzlet ennek következtében ma zárva van.

Teljes autonómia.

Másik távirat jelenti: A szerbek fel fogása szerint a béke fenmaradásának feltétele az, hogy Bosznia-Hercegovina teljes autonómiát kapjon, azonfelül Szerbia és Montenegro territoriális recompenciákban részesüljenek. Ellenkező esetben ugyanis a szerbek attól tartanak, hogy a két tartomány lakosságát germánizálni fogják és ezzel megszűnnek a nagy szerb eszme hívei lenni. Egyébként a Balkánra nézve beállott a tél és ennek folytán a tavaszig háborúról szó sem lehet.

Bülow rideg.

Egy legutóbbi jelentés szerint Bülow herceg német birodalmi kancellár, amikor Milovanovics szerb külügyminiszter közölte, hogy a szerb ügyekről akar vele tárgyalni, kijelentette, hogy ilyen tárgyalásokba semmi szín alatt nem bocsátkozik. A szerb politikai körökre ez a hír nagyon leverő hatással volt.

Lefoglalt ágyuk.

Budapestről táviratozzák: A tegnapi kibocsátott fegyverkiviteli tilalomnak máris

számottevő eredménye van. Szerbia néhány hónappal ezelőtt negyvenezer darab löfegyvert rendelt a stejeri fegyvergyárban, miután a magyar fegyvergyár nem akarta teljesíteni a rendelést. A stejeri gyár el is készítette a fegyvereket, de a tilalom következtében azok nem juthatnak el Szerbiába.

A bécsi fővámbivatalban tízenkét üteg ágyu, — egyenként 8—8 ágyu, — van beraktározva, amelyeket a szerb kormány a Schneider-féle kreuzoti gyárban rendelt. Ezeket az ágyukat a bécsi fővámbivatal szintén visszatartotta.

Mozgósítás?

Zágrábból táviratozzák: Tegnapi este a legnagyobb titokban az itteni déli vasúti pályaudvarról Fischer hadnagy vezetésével ötven főnyi cirkálócsapat utazott el Focsa boszniai helységbe.

Budapesti tudósítónk jelenti: A Nap értesítése szerint a fővárosban állomásozó 86. gyalogezred ezredese tegnap délután öt órakor ezredparancsot adott ki, hogy az ezred nyolc századából hat-hat ember, vezető főhadnaggyal együtt összesen negyvenkilenc ember este tíz órakor Bródon át azonnal utazzék Boszniába. A csapat Göttlicher főhadnagy vezetésével a fővárosból még az este utnak indult.

Mára várták a Budapesten maradt két zászlóalj mozgósítását. A fővárosban állomásozó tüzérszeredek több ütege a közeli órákban megkapja a mozgósítási parancsot és valószínűleg utnak indul Boszniába.

Megyebizottsági tagválasztások

Borosjenőn, Taucon és Ottlakán. — Egy hivatalos jelölt bukása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 23.

Aradmegye három községében volt ma megyebizottsági tagválasztás. Két községben a hivatalos jelölt került ki győztesen a választásból, ám a harmadikban a megye hivatalos jelöltjét, aki egyben választási elnök is volt, megbuktatták a románok.

Borosjenőn, Taucon és Ottlakán volt ma választás. Borosjenőn Szász Farkas uradalmi intéző elköltözésével, Taucon pedig Lengyel Sándor halálával megüresedett egy tagsági hely. A borosjenői választáson Csillag Ignác dr. volt az elnök, a taucai választást pedig Königszegy Fidéi gróf vezette. Mindkét helyen simán ment a választás. Taucon egyhangulag Hanthó Sándor dr. ismert aradi ügyvédet, Borosjenőn pedig Hunyár Algernon szolgabíróvá választották meg. Itt kivülről 1—1 szavazatot kapott Scher Lajos és Kohn Alfréd. Hunyárt 221 szavazattal választották meg.

Ottlakán már nem olyan simán ment a választás, mint a másik két községben. Itt a románok komolyan szervezkedtek a harcra, hogy megbuktassák a hivatalos jelöltet, ifjabb Szkalák Károly uradalmi intézőt. Ez sikerült is nekik, mert a magyarok nem nagy érdeklődést tanúsítottak a választás iránt. A mai választáson a hivatalos jelölt, ifjabb Szkalák elnökölt.

A választási aktus a legnagyobb rendben folyt. Olyan hírek keringtek, hogy a románok zavargásra készülnek és ezért a szomszédos Sikló községből csendőroket

rendeltek át. Délutánra véget is ért a választás a következő eredménnyel:

Iszpravnik Széver dr. (aradi román ügyvéd)	36 szavazat
Ifj. Szkalák	28 „
Frankó György dr. (orvos)	23 „

Igy a románok jelöltje, Iszpravnik került ki győztesen a harcból.

Színház és szinigazgató.

A szinügyi bizottság ülése. — Mellőzött indítvány. — Számolás a szinpadról. — A színház névója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 23.

A szinügyi bizottság, ez a sokszor feleslegesnek mondott és agyonmosolygott közigazgatási szervezet, ma oly munkát végzett, amelynek teljesítése közepette határozottan imponált nekünk. Komolyan és a városhoz méltóan, hozzáértéssel és tárgyilagossággal vette boncoló kése alá a színház művészi vezetését és a művészi érdekek által szabott korlátok között megmaradva, hasznos és a közjót szolgáló határozatokat hozott. Ez az első sorban *Műlek* Lajos dr. érdeme. Felszólalásai, indítványai hála kötelezik a komoly szinügynek, színháznak barátait s a nagy közönséget és magát a szinigazgatót is, akinek, valljuk be őszintén, egész más szempontokból is kell tekintenie a helyzetet. *Műlek* mélyreható, nem gáncoskodó, hanem az igazságot bátran kimondó kritikáját ott az ülésen akceptálta *Szendrei* igazgató s azt hisszük, hogy a színháznál észlelt hiányok pótlására kitűzött terminuson belül az aradi Nemzeti Színházon meg fog látszani, hogy *Szendrei* tényleg áldozatkész, a művészet és közönség követelményeit egyaránt kielégítő igazgató. A szinügyi bizottság elismeréssel adózott neki azokért a drámai és operai előadásokért, melyek a napokban gyönyörködtették a színház látogatóit s bizonyos, hogy pályázik arra is, hogy az operai előadásokról is ugyanilyen véleményt nyilvánítson a bizottság.

Hangverseny és színház.

A ma délután tartott ülésen *Varjassy* Lajos polgármester elnökölt, aki jelentette, hogy *Deutsch* Issó dr. beadványát kell a bizottságnak tárgyalnia. A beadványban *Deutsch* dr. azt akarja a közgyűléssel kimondatni, hogy Aradon a színházi előadásokat egyidejűleg is tarthatók hangversenyek. A beadvány hangja nem a legszerencsésebb s nem elég tárgyilagoss, de ettől tekintve is, a polgármester a tanácsnak ismert állásfoglalására való tekintettel, napirendre térést javasolt.

Műlek Lajos dr. annak a konkrét esetnek ismertetése után, melyből *Deutsch* dr. beadványa sarjadt, a közönségre való tekintettel sem tartotta magangadóknak, hogy szinlelés és hangverseny egy időre essék. Külföldi és más nagyvárosi példákra hivatkozva, ahol a hangversenyeket szintén délután tartják, a polgármester indítványa mellé állott.

Lukácsy Lajos dr. a közönség választására bizta, hogy hová járjon s nem akar fellelő gyánkedni, azért nem fogadja el a polgármester javaslatát, hanem *Deutsch* dr. indítványát tartja pártoladónak.

Mandl Vilmos dr. utalt a filharmonikusok hangversenyére, melyeket éppen a színház-

látogató és bérlő közönség direkt óhajára tettek délutánra s ez a gyakorlati szempont tartandó mindig szem előtt, bármilyen hangversenyről van is szó. Azért helyesnek tartja, ha este nincsenek hangversenyek. A bizottság el is fogadta *Varjassy* indítványát.

Hivatlanok a szinpadon.

Amit ezután tárgyalt a bizottság, azt a nagy közönség bizonyára megnyugvással veszi tudomásul. Az a közönség, mely a nézőtériől, a páholyok mélyéből tekint fel a szinpad színés világra, az irigység bizonyos fokával gondol azokra, akik látják, mi történik a „szinfalak mögött”, akik látják mikor *Leár* király a hosszu és liszteletreméltó szakállát a kezében tartja s a szalonhöz egészen közönséges módon szitkozódik. Nos, a szinfalak mögött a mai naptól kezdve mindenki száműzve van. A tanácsnak kötelességévé tette a bizottság, hogy a rendőrséget oktassa ki arra, hogy a szinpadon csak színészek, szinügyi bizottsági tagok és a sajtónak paspartuval ellátott képviselői tartózkodhatnak. Vége a szinpadai viselkedésnek, traccsoknak és alkalmatlankodásnak.

Bizottsági kritika a színházról.

A polgármester a külső mögött elintézt ügyek után szóvá tette azokat az eseményeket, melyek nyílt színen játszódnak le. Az igazgatóval kötött szerződés szerint a szinügyi bizottságnak joga van október hó végéig a társulat meg nem felelő tagjainak elávoltítását kérni. Ercze a jogra figyelmeztetve a bizottságot, kérte, hogy mondják el a tagok véleményüket az előadásokról és a társulatról.

Műlek Lajos dr. nyitotta meg a vitát nagy szabáru felszólalásával, melynek hatása alatt a bizottság elfogadta az 5 indítványát is.

Az igazgató — *ugymond* *Műlek* dr. — tapasztalhatta, hogy az aradi közönség egyik a legjobb és leghűségesebb színházba járó publikumnak, amely az igaz művészetet megbecsüli, a komoly és tartalmas szílésszerettség, s az igazgató személyét támogatja, támadásokkal szemben véd. Azért követelheti, hogy a társulat összeállítását és játéka megfeleljen a közönség kívánalmainak és nívós legyen. A vidéki színházi viszonyokat vesszük tekintetbe és nem lépünk fel túlsó követelményekkel és ha szemrehányok is például olyan visszasság előtt, hogy az operai előadások alkalmával egyik színész még mindig oiaszu énekel, leha nagy művészek is meg nem nujják annak a nemzetnek a nyelvén szerepüket, amelynek kebelében játszanak, de ki kell jelentenem, hogy a társulat jelenlegi összeállítását nem találom megfelelőnek az aradi viszonyokhoz mérten. Nem akarok egyéneket és személyeket kitépézni, mert tudom, hogy vannak olyan tagok is, akik fővárosi szinpadokon is megállanák helyüket, de viszont vannak olyanok, akik egyáltalában nem felelnek meg.

Est annál inkább tartom hangsúlyozandónak, mert sajnos, ez idén szűnt meg a Napszínház a magyar kultúrát szolgáló és sok erő szabadul fel és kár volt ezeket nem Aradra leködni. Vannak tagok, akik többé nem vonzó erők. Kérem az igazgatót, hogy ha adéktalanul egészítsse ki társulatát, pótolja a hiányokat s indítványozom, hogy a szinügyi bizottság erről átirattal is értesítse az igazgatót, akinek ehhez talán november végéig elég ideje lesz. Már most figyelmeztetem a sajtónak azt a jogos panaszát, hogy a karok gyengék. Azt hiszem, hogy jövő hónap végéig kialakul a közvélemény, sajtó és közönség, valamint a szinügyi bizottság tagjai megtekin kötelességüket és rámutatnak a hiányokra, a melyeket az igazgató a maga érdekét megvédése miatt is pótolni fog.

Lukácsy Lajos dr. szükségesnek tartotta, hogy detallirozottan is a szinigazgató elé tárja azokat a bajokat, melyeket 5 korrigálandóknak tart. Kérde, hogy miért engedte el *Szendrei* Hortit s miért nem gondoskodik *Marháty* utódjáról?

Kemény szavakkal róta meg, hogy a legutóbbi *Mignon* előadás alkalmával a táncosnők rosszul lejtették a balettet. Hiányzik az énekes bonvivant s hibáztatja azt, hogy *Szendrei* nem követi a kolozsvári színház példáját s nem adát e 5 azokból a darabokból is, melyek a vidéken kerülnek bemutatásra. Végül a rossz fűzés megjavítását kéri.

Nemess Zsigmond dr. reflektált *Lukácsy* szavaira s tárgyilagos fejtegetéssel megcáfolta annak sok állítását. Darútságot kelteve figyelmeztette *Lukácsy* arra, hogy a *Mignon* operettben nem balettet, hanem egy népi grotesk táncot járnak a táncosnők, tehát nem lehet a balett kar kvalitásait ebből elbírálni. Kijelentette továbbá, hogy a Kolozsvárott előadott és *Lukácsy* által óhajított szinművek egykettő kivételével selejtes, értéktelen alkotások. Az aradi színház drámai személynete — *ugymond* — egyelő-egyig kiváló művész ember, a mit sajnos az operettre nem lehet elmondani.

Mitán *Kapdező* János dr. annak megállapítását kérte, hogy a bizottságnak nincs egyes tagok ellen kifogása, *Szendrei* igazgató állott fel szólásra s annak kijelentésével, hogy az igazságos és tárgyilagos bírálat figyelmeztetést hajlandó figyelembe venni, válaszolt az elhangzott panaszokra.

Hortl szerződését éppen úgy rosszalják tavaly, mint a hogy most sajnálják távozását. Színházát kultur nívón igyekezik tartani, amit bizonyít a Félistenek. A remény és *Mignon* előadása is.

Végül még *Nemess* tette szóvá a botrányos hirdetési függöny ügyét, de a polgármester kérésére ezt a jövő ülésen tárgyalják s elfogadják *Műlek* dr. indítványát.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre választmányának népes ülést tartott esütörtök este, *Tedesch* Viktor elnöklésével. Napirend előtt az elnök meleg szavakkal emlékezett meg a kör elhunyt tagjáról, *Pohl* Odön áruügynökről. Az egyesületi jelentése után a kör a vasárnap munkaszünet ügyében történt eseményekkel foglalkozott. A kereskedelmi miniszteriumban létrejött meg egyezést, mely szerint vidéken ötszáz lakónál nagyobb városokban és községekben az üzletek az élelmiszerek elárulását kivéve, hat héaspon keresztül vasárnapokon egész nap zárva tartandók, a többi hat hónapban pedig délelőtt tíz óráig tartandók nyitva, a kör választmányának egyöntetű megnyugvással fogadta. Cupán az a kívánság hangzott fel, hogy az a hat hónap, a melyre a teljes vasárnap munkaszünet kiterjed, ne csak helységenként, hanem az egyes szakmák szerint külön legyen megállapítható. A budapesti kereskedelmi és iparkamara átirata folytán a választmány újból hozzájárult a tiltakozáshoz, a melyet az ország kereskedelmi körrel ismertetlen emeltek a polgári perrendzárás tervezetének ismeretes pontja ellen, a mely szerint a kereskedők könyvköveteléseiket csak az adóskelhelye szerint illetékes bíróság előtt perelhessek. Az országgyűlés működésének megkezdésénél va ószinűvé vált, hogy ez a törvényjavaslat a belátható jövőben tárgyalás alá kerül, s azért a kör egyhangulag csatlakozott ahhoz. A választmány több tagja szóvá tette azokat a panaszokat, a melyek a kereskedelmi alkalmazottak köréből az aradi kerületi mun-

kásblatosító pénztár ambolatoriumában tapasztalható eljárás felől elhangzottak és kimondta, hogy ennek orvoslása iránt a pénztár igazgatóságához fordul. Esután a folyó ügyeket tárgyalta a választmány.

ZAVAROK

a bőripari szövetkezetben.

Megsemmisített igazgatóválasztás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 23.

Mintegy két hónappal ezelőtt megírtuk, hogy az aradi és vidéki iparosok bőripari raktárszövetkezete rendkívüli közgyűlésén a tagok nagyrésze viharos jeleneteket rögzített a szövetkezeti üzlet könyvelője, *Mihálik Béla* igazgatósági tag működése miatt. A közgyűlés zajos vita után akkor úgy határozott, hogy megbizsa a felügyelőbizottságot az üzleti könyvek felülvizsgálásával, miután az volt a panasz, hogy *Mihálik* szabálytalanul vezeti a könyveket.

Még jóval e rendkívüli közgyűlés előtt történt, hogy *Medve Imre* és társai felebbezést adtak be az aradi törvényszékhez, mint kereskedelmi bírósághoz a szövetkezet ez év február huszonharmadikán tartott közgyűlésének ama határozata ellen, amelylyel *Mihálik Bélát* igazgatósági taggá választották. A felebbezés arra hivatkozott, hogy a szövetkezet alapszabályainak 14. pontja szerint szövetkezeti tag csupán cipész, eszmadia, timár és nyerges lehet, más ipart űzők nem.

Míg a törvényszék a felebbezés elbírálásával foglalkozott a felügyelőbizottság hozzákezdett az üzleti könyvek felülvizsgálásához és megállapította, hogy *Mihálik* a könyveket tényleg szabálytalanul vezette. Ezért a vizsgálatok befejeztéig a mult héten felfüggesztették őt könyvelői állásától s helyét ideiglenesen *Probst Elemérrel* töltötték be. Mivel *Mihálik* a felügyelőbizottság felszólítására sem igazolta a talált szabálytalanságokat, a szövetkezet igazgatósága elhatározta, hogy az egész ügyet rendkívüli közgyűlés elé viszi. Erre vonatkozólag tegnap már ki is bocsátották a meghívót, amely így hangzik:

Meghívó.

Az aradi és vidéki iparosok bőripari raktárszövetkezete folyó hó 27-én délután két és fél órakor az ipartestület nagytermében tartandó rendkívüli közgyűlésre a tagokat ezennel tisztelettel meghívja az igazgatóság.

Tárgy: *Mihálik Béla* igazgatósági tag és könyvelőnek állásából való elmozdítása.

De az ügyben ma érdekes fordulat állott be. A törvényszék ugyanis ma délután tartott ülésében foglalkozott a *Medve Imre* és társai felebbezésével és annak helyt adva, megsemmisítette a február huszonharmadiki közgyűlés ama határozatát, amelylyel *Mihálikot* igazgatósági taggá választották. A törvényszék ítélete a szövetkezet alapszabályainak 14. pontján nyugszik, hogy tudniillik *Mihálik* foglalkozása miatt nem lehet tagja a szövetkezetnek s ennél fogva igazgatósági taggá sem volt választható.

A rendkívüli közgyűlés megtartása tehát *Miháliknak* az igazgatósági tagságtól való megfosztását illetőleg a törvényszék ítélete következtében illuzóriussá vált.

Arendt vezérőrnagy távozása.

Az aradi helyőrség parancsnoka nyugalomban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 23.

Váratlanul, éppen két esztendei aradi szolgálata után nyugalomba vonul *Arendt Lajos* vezérőrnagy, az aradi helyőrség parancsnoka. Elhagyja helyőrségét és bucsut vesz egyuttal a ragyogó katonai pályától, amelyen életének igen nagy részét, negyvenegy esztendőt töltött. Néhány hét még és a hivatalos lapban megjelenik a legfelsőbb hadur kézírata, amely *Arendt Lajost* saját kérelmére kegyelemben elbocsátja a hadsereg kötelékéből.

Teljesen pozitív helyről kapjuk *Arendt Lajos* nyugalombavonulásának híreit. Meglepetést fog kelteni ez a hír nemcsak az aradi polgárság körében, hanem katonai körökben is, ahol még a legjobban beavattottak is csak ma szereztek tudomást a legmagasabb rangú aradi katona közeli távozásáról.

A meglepetés mellett mindenütt, a katonaságnál és a polgárságnál egyaránt, a legőszintébb sajnálkozást fogja kiváltani *Arendt Lajos* távozása. Az aradi helyőrség mintaszerű, nagy képzettségű és konciliáns parancsnokát vesztí el vele, az aradi polgárság pedig olyan katona távozását látja *Arendt* nyugalombavonulásában, aki a legmagasabb katonai helyről nagy igyekezettel és sikerrel ügyelt fel a polgárság és katonaság közti egyetértés fenntartására.

A távozás bejelentése.

Csak nagyon kevesen voltak azok, akik tudtak arról, hogy *Arendt Lajos* nyugalomba készül menni. Arról pedig, hogy ez a távozás már a legközelebbi jövőben megtörténik, alig tudott valaki. Az aradi helyőrségen annál kevésbbé sejtették ezt, mert *Arendt* szolgálati tevékenységében egészen a mai napig semmi változás nem volt észrevehető.

A csüörtöki nap mutatta első jeleit *Arendt* szándékának. Hivatalos helyiségében tegnap *Arendt* iratait kezdte rendezni és csomagolni, amiből azonban annál kevésbbé gondoltak arra, hogy a parancsnok hivatalának átadására készül, mert tudták azt, hogy *Arendt* a napokban tizenkét napi szabadságra megy.

Mikor azonban a parancsnok ma hivatalos ügyeit szabadság ideje alatt való ideiglenes intézés végett átadta, legközelebbi környékével, annak nagy meglepetésére tudatta a szolgálattól való végleges távozását. Kijelentette, hogy készen van az a napi-parancs, melyet ő holnap bocsát ki és a melyben bucsut vesz az aradi és kasszentmiklósi közös és honvéd helyőrségtől. E napi-parancsban bejelenti, hogy most egyelőre csak szabadságra megy, de a jövő év január elsejétől fogva végleg megvált a katonai szolgálattól, mely alól felmentéséért már folyamodott is a *Schönaich* báró közös hadügyminiszterhez beadott nyugdíjaztatási kérvényében. E közléssel egyidejűleg értesítette bizalmasait, hogy távozásának alkalmából minden ovációt, minden ünnepély mellőzését kéri.

Arendt Lajos ezután ma délben felelőségével és két leányával elutazott Fehértemplomba. Innen november elején tér

vissza Aradra, s összes ügyeit elintézve, rövid idő múlva végleg elköltözik. Fehértemplomban fog lakni családjával együtt.

Miért távozik *Arendt*?

Hogy miért vonul nyugalomba *Arendt Lajos*, annak magyarázatát ő maga adta, mikor ma bucsuzása előtt ezt mondta egy bizalmasának:

— Nyugdíjaztatásomat kértem. Negyvenegy esztendőt szolgáltam, mit keressek hát tovább a tényleges szolgálatban. A legközelebbi jövőben veszedelemre úgy sincs kilátás, (ezt a Szerbiával való háborus hírekre célozva mondotta *Arendt*) nem állom tehát utját a fiataloknak. Ideje, hogy most már a családomnak is éljek!

Ez a kijelentés nagyon méltánylandó és megbecsülendő okát adja *Arendt* távozásának. Több mint negyven esztendő szolgálat után nagyon érthető a pihenés után való vágy és ép így dicsérendő az a szándék, mely érvényesülést akar juttatni a fiatalabb katonai generációnak. Ez az utóbbi körülmény különösen fontos most, mikor a hadvezetőség szakítva azzal a *Krieghammer*-féle elvvel, mely minden egyéb tekintet nélkül a lehető legkésőbbi ideig igyekezett aktivitásban tartani a tábornoki kar tagjait, most arra törekszik, hogy ebbe a nagyfontosságú pozíciót betöltő karba is lehetőleg fiatal elemek kerüljenek. *Schönaich* hadügyminiszter és hőtendorfi *Conrad* vezérkari főnök mostanában látott hozzá e megváltoztatott elv keresztülviteléhez és szándékuk előjele már a budapesti hadtestparancsnokságban most történt változás is. Ezt a változást követi *Arendt* távozása és követni fogja még több, a tábornoki karban ország-szerte beálló személyi változás is.

A hadvezetőség e szándéka mellett még egy másik elv is fog érvényesülni az aradi helyőrségi parancsnokságban most történő változás alkalmával. A hadvezetőség az új tábornoki kar kinevezésénél azt célozza, hogy — különösen az ország déli részében — olyan emberek kerüljenek a csapatok és hadtestek élére, akik már *Bosznia Hercegovinában* tényleges szolgálatot teljesítettek. A Balkánon most végbemenő események nagyon is igazolták teszik ezt a szándékot, mely már *Frank* Liboriusz temesvári hadtestparancsnok kinevezésénél is megnyilvánult. Amint megbízható forrásból értesülünk, a hadügyminiszter a tábornoki karhoz intézett bizalmas rendeletében kifejezést is adott ennek az intenciójának. Ugyanebből a forrásból értesülünk arról is, hogy legközelebb távozni fog helyéről *Grabar* vezérőrnagy, temesvári dandárparancsnok is, kinek helyét az említett elv szemmelartásával fogják betölteni.

Arendt pályája.

Arendt Lajos 1852-ben született Fehértemplomban. Tizenöt éves korában lépett a katonai pályára, 1869-ben lett hadapród, 1873-ban pedig a 43. gyalogezredhez hadnagygyá nevezték ki. Ezután

gyorsan haladt a katonai pályán. 1878. május elsején kinevezték főhadnagygyá, 1880. novemberében századossá, 1894. május elsején pedig soron kívül őrnagygyá. Ekkor helyezték át a csász. és kir. 51. gyalogezredbe, melynek kötelékében 1897-ben alezredessé lett. Három esztendő múlva a szászvárosi 64. gyalogezredhez helyezték át ezredesi rangban, 1901-ben ennek az ezrednek parancsnokává, 1906. november elsején pedig vezérőrnagygyá és a 34. aradi gyalogdandár parancsnokává nevezték ki. Tulajdonosa a harmadik osztályú vaskorona-rendnek, a katonai érdemkeresztnek, a katonai érdem-éremnek a katonai érdemkereszt szallagján, a III. osztályú tiszt katonai szolgálati jelnek, a hadiéremnek és végül a jubileumi emlékéremnek.

Arendt Lajos Marosvásárhelyről jött Aradra, ahol domani *Domanszky* Raimund vezérőrnagy volt az elődje. Az új helyőrségi parancsnok már Aradra jövetelekor kellemes feltűnést keltett. A hivatalos látogatásokkal egyidejűleg a város előkelőségeinél is tisztelgett és látogatást tett például az aradi zsidóhitközség elnökénél, *Nemess Zsigmond* dr.-nál, valamint *Ottenberg* Tivadarnál, az Aradi Első Takarékpénztár vezérigazgatójánál is. Nem vonta el magát soha a társadalmi életben való szerepléstől és mindig vigyázott arra, hogy a polgárság és katonaság egyetértését a maga példájával szolgálja. A városi hatóságok és a katonaság közti ügyekben is mindig előzékeny, szolgálatkész volt, úgy, hogy az ő parancsnoksága alatt igen sokat vesztett zárkózott ridegségéből a marcsontuli vár.

Mint katona mintaképe volt az olyan feljebbvalónak, aki a csapatoknál nevelkedve, kitűnő ismerője a tisztikarral és a legénységgel való helyes és humánus bánásmódnak. Sohasem volt rideg bürokrata vagy tekintetnélküli, zárkózott parancsnok, hanem jóakaratu, szigorú, de nem tulszigorú katona, akinek távozása bizonyára nagy fájdalmat okoz a helyőrségben és az egész városban.

Az új dandárparancsnok.

Arendt távozásának hírével egyidejűleg természetesen szóba kerül az utód kérdése is. Ha ugyan ma már lehet erről komolyan beszélni, felemlítjük azokat a verziókat, melyek aránylag a legnagyobb hitelt érdemlik.

Három embert említenek leginkább Arendt utódjaul: *Nemes Schmidt Pált*, a bródi 39. gyalogezred parancsnokát, *Wittmann Kamillót*, a beszercei 63. gyalogezred parancsnokát és *bélaifalvi Fekete Miklóst*, a pécsi 52. gyalogezred parancsnokát. A választás ezek közül legnagyobb valószínűség szerint *Fekete Miklós* ezredesre fog esni, akinek kinevezése már csak azért is valószínű, mert megfelelő azoknak a szempontoknak, amelyek most — mint említettük — a hadvezetőséget a tábornoki karban történő kinevezéseknél vezérlük.

TANÜGY.

(—) Állami elemi iskolák ivóvíze. Az újonnan épült elemi iskolák kivételével a tanács elhatározta, hogy a *Fürj* utcai iskolába bevezeteti a vízvezetékot, a többi iskolában mály fúraltatnak kúvakat készíttet.

Csiklandós délutánok az aradi városházán.

Szellőztetett ballett-szoknyák.

Csiklandós játékra határozta el magát ma délután egy csomó felnött aradi fiú. Ugy-e tetszik már tudni, hogy mit akarunk ezzel mondani? Azt, hogy ma délután az aradi színügyi bizottság ülést tartott. A nagy fiúk követték az iskolák példáját. Az iskolákban tudvalevően mese-délutánokat szoktak rendezni. Hát ennek a mintájára a színügyi bizottság csiklandós délutánokat szokott rendezni. Ilyen csiklandós délután volt ma a városházán.

Lukácsy La os, a főrendező volt a leghangsabb. Ő mindenkét meg akart csiklandozni, de viszont ő mindenki részéről ugyanezt követelte. Így aztán pompásan mulattak a nagy fiúk. *Lukácsy* többek között *Mignon*t rántotta placera.

— Kérem, az mégse járja, hogy a *Mignon*ban az a néhány ballett hogyan szellőzteti a szoknyáját.

— Hát talán inkább a te pikáns titkaidat szellőztessék? — mondta *Nemes*.

— Azt nem kívánom, de annyit megkívánhatok, hogy különben ballejtessenek az aradi szinpadon.

— Hiszen a *Mignon* nem is ballett, — vetette közbe *Mandl* Vilmos, — hanem opera. Azok a hölgyek pedig, akikről te beszélsz, nem ballettek, hanem cigánylányok és azoknak tojástáncot kell járni a szinpadon.

— Akkor hát az a baj, hogy nem volt a szinpadon — *tojás*.

Ezzel ez az affér elintéződött és áttértek a legnehezebb kérdésre: a hangversenyek rendezése körül támadt háborúra. *Zubor* Andor a helyzet komolyságához való zordsággal olvasta föl *Deutsch* Izsónak az ügyben benyújtott indítványát, amelyben a színügyi bizottságról azt állítja, hogy *vasajtónyitogató*. (Ez az a *vasajtó*, amely a folyosóról a szinpadra vezet.) *Zubor* a *vasajtót* a felolvasásban — hogy stilszerűen szóljunk — nem domborította ki eléggé és *Müle*k Lajos félreértette ezt a szót. Haragosan ugrott fel:

— Micsoda? Bennünket *hasajtóknak* nevez? Ez még se járja. Ilyesmit mondani. Elvégre a sajtó is csipked bennünket, de mindig megfelelő komoly formában Na de ilyen inparlamentáris kifejezést nem szabadna itt használni. *Hashajtó*... mintha legalább is purgógyárosokból állana a színházi bizottság. Indítványozom, hogy tegyük át ezt az ügyet az ügyvédi kamarához; majd megtanítja az *Deutsch* Izsót!

Nagy kacagás támadt erre a csiklandós-délután publikuma között. *Varjassy* polgármester fölvilágosította *Müle*ket, hogy tévedésről van szó s ezzel elsimult a második balkáni bonyodalom.

Most megint *Lukácsy* vette át a mulattató szerepét.

— Ha már *vasajtóról* van szó, hát kénytelen vagyok kijelenteni, hogy a mostani állapot tarthatatlan. Nem járja, hogy mindenki átjuthat a *vasajtón*. Avatatlan emberek járnak a szinpadra. Ezen segíteni kell!

— A kis önző! — sivitja közbe *Nemess Zeiga*. — Félit a területet a fiataloktól.

Végre is úgy döntöttek, hogy a szinpadra ezután csak a szintársulat, meg a színügyi bizottság tagjai juthatnak be.

— És mi lesz az újságirékkal? — érdeklődött a mélabusan üldögélő *Szendrey*.

— Perzeze erről megfeledeztünk. Pedig nélkülük a szinpad se ér semmit, mert a közönség akkor nem tudja meg hogy kiket fogadott egy-egy híres színész — a kegye'be

Erre aztán kimondták, hogy minden lap egy-egy szabadjegyet kap a szinpadra.

— Az újságíró még a pokolba is szabadjeggyel megy, pedig a szinpad még a pokolnál is komorabb hely, — mondta *Kapdebó* dr.

— Most *Szendrey* szól és azt vitatta, hogy a színház kultúrterület, tehát hangversenyeket se szabad tartani az előadások ideje alatt.

— Mert különben nem tudok megélni, — jajdult föl az igazgató.

— Ugy-e ugy is ráfizetsz? — tudakolta *Nemess*.

— De mennyit, de mennyit, — sópánkodott az igazgató mosolyogva.

— Hát akkor miért nem oszlatod föl a szintársulatot?

Bánatosan felelt *Szendrey*:

— Akkor miből éljek én?

Fogházra ítelt aradi ékszerész.

Aki Barta Ödönt akarta megzsarolni.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 24.

A budapesti büntető törvényszék ma ítélkezett *Deutsch* Izidor aradi ékszerész felett, aki sógorával együtt *Barta* Ödön országgyűlési képviselőt ötezer korona erejéig akarta megzsarolni. A bíróság *Deutsch*ot két havi fogházra ítélte.

Az érdekes ügy részletei a következők:

A zsarolás története.

Barta Ödön dr. orsz. képviselő még 1905. február havában Aradról *öt névtelen levelet* kapott, amelyekben a levélírók 5000 koronát követeltek tőle, asszal fenyegetvén meg őt, hogy ellenkező esetben bünvádi feljelentést tesznek ellene azért, mert annak idején katonai kötelezettsége alól tiltott módon kibujt. A levelekben hangsúlyozták azt is, hogy jól gondolja meg *Barta* a dolgot, mert társadalmi állása és személyes szabadsága forognak kockán. A képviselő a rendőrséghez fordult segítségért, amelyik szután kézrekerítette a zsarolót *Schwimmer* Albert személyében, akit még ugyanazon év március 8-án letartóztattak, éppen akkor, amikor szóval is megakarta zsarolni a képviselőt. A bíróság a lefolytatott tárgyalás után *zsarolás vétségéért egy hónapi fogházra* ítélte *Schwimmer*t, aki ezt a büntetését ki is töltötte.

De *Schwimmer* vallomása alapján kiderült az is, hogy a *zsarolást Deutsch Izidor aradi ékszerészszel együtt vitte véghez* oly módon, hogy a zsaroló leveleket *Deutsch* tollbmondása alapján írta meg. Sőt kiderült is, hogy a leveleket *Deutsch* Izidor tétette postára és *Deutsch* volt az, aki őt utilköltséggel látta el és elegánsan kihuháta akkor, amikor az 1905. március 8-án Budapestre jött, hogy itt *Barta* Ödön-él az 5000 koronát átvegye.

A dolgok ilyen állása melle t az ügyesség *Deutsch* Izidor ellen *zsarolás vétségének* kísérlete miatt vádat emelt és mintán a *vádta- nács vdd alá helyeste*, a büntető törvényszék ma vonta *Deutsch*ot felelősségre. A tanácsban *Sepessy* bíró elnökelt, a vádat *Biró* kir. ügyész képviselte, a vádlottat *Weiss* Ödön dr. védte. A tárgyalásra egész sereg tanut idéztek be.

A főtárgyalás

Deutsch Izidor tagadta a vádat és azt vallotta, hogy *Schwimmer*, aki neki sógora, csupán azért keverte őt ebbe az ügybe, mert ezzel kényszeríteni akarta, hogy felelőségét, akitől akkor különváltan élt, vegye vissza.

Schwimmer, a feljelentő valósággal meglepetést okozott a bíróságnak azzal, hogy terhelt vallomását váratlanul visszavonta és sógorát minden áron ártatlan színben igyekezett feltüntetni. Azt mondta, hogy az ügy már régen történt, három évvel ezelőtt s ő nem emlékszik semmire, csak azt tudja, hogy Schwartz Zoltán debreceni utazótól hallotta valamikor, hogy Barta Odón tiltott módon szabadult meg a katonáskodástól.

A többi tanúk azonban határozottan terhelt vallomást tettek, amelyek alapján a bíróság a perbeszéd után Deutsch Izidort zsarolás vétségének kísérletében bűnösnek mondotta ki és két havi fegyházra ítélte.

Nagy tüzkatasztrófa a fővárosban.

Négy halott, két sebesült.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 23

A fővárosban ma este robbanás következtében óriási tüzkatasztrófa támadt, amely négy fiatal munkásleánynek okozta halálát. A szerencsétlenségért, amely egy gyárnak zsufolt pincehelyiségében történt, a felelősség teljes mértékben a fővárosi hatóságokat terheli, akik eltűrik, hogy az épületek zugaiban és pincében tűzveszedelemmel fenyegető műhelyeket, üzleteket és raktárakat állítsanak fel.

A borzalmas katasztrófáról budapesti tudósítónk a következőket jelenti:

A Herczeg és Geiger cég a Mária-utca 13. számú ház egy kis pincehelyiségében „gyárat” rendezett be, amely bőrkrem és viasz előállításával foglalkozik. A ház egy egyemeletes épület, amelynek többi helyiségében üzletek és lakások vannak.

Ma este nyolc óra tájban valamiképpől a gyárhelyiségben levő egy hordó terpentint felrobbant s a közelben álló *Ladányi* Dezső vegyész és egy munkásnőt megsebesített. A robbanás csak kisméretű volt s oly csekély sérüléseket okozott, hogy a két sebesültnek volt ereje és lélekjelenléte a pincéből kimenekülni. A következő pillanatban az egész műhely lángban állott úgy hogy, a másik sarokban dolgozó négy leány már nem tudott a lefelé nyíló kis faajtón keresztül kijutni.

A tűzoltók nagy apparátussal vonultak ki s csakhamar sikerült is a tüzet elfojtani. Közben a mentők is megérkeztek.

Amikor a tűzoltók a pincehelyiségbe már behatolhattak, borzalmas látvány tárult eléjük. Az ajtó közelében két teljesen összeégett női holttest feküdt: Bazsik Julia és Verőcey Eszter munkásleányok hullái. A helyiség közepén még két holttestet találtak, Bocsulla Lidi és Pivovacsni Fáni munkásnők holttestét. A szerencsétlen leányok a magasra felcsapó lángok miatt nem tudtak az ajtó közelébe jutni és így bent letek halálukat.

Ladányi Dezsőt, akinek sebesülése súlyosabb természetű, a mentők a klinikára vitték, a négy holttestet pedig a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

A robbanás nagyobb anyagi kárt nem okozott és ha a pincehelyiség kijáratát nem egy szűk, befelé nyíló kis faajtó szolgálta volna, a munkásnőknek sikerült volna megmenekülniük.

A robbanás után nyomban óriási néptömeg csődült össze, úgy, hogy sem a gyalogos, sem a lovas rendőrök nem tudták a rendet fentartani s katonasággal telefonáltak, amely azután visszaszorította a tömeget.

A vizsgálatot megindították.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Komédiások, operett. (B. bérlet.)

A komédiások.

(Operett 3 felvonásban. Szövegét írták: Jakobson Bruno és Wagner Ferenc. Fordította: Tábori Emil. Zenéjét szerzőzte Mülöcker Károly. Bemutató előadás.)

Operett a javából A komédiások. Jó muzsika, sok bolondság, egy pár tánc és megállapítjuk a sikert. Az utolsó időben színre hozott operettek közül kétségtelenül A komédiásoké az elsőség. Mülöcker bájos muzsikáját egész jó szöveg, sok helyt pompás humor teszi rendkívül mulattatóvá. *Krecsányi* hozta először színre a nyári szinkörben és most vidéki útján is nagy sikerre számíthat a pompás operett, mely ma este olyan kacagást keltett, hogy egyszer másszor megakadt az előadás. Aki ennél többet kíván egy operettől, az ne nézen meg operettet.

Ennél a beszámoló nál aktívabbnak tartok a közönség izlésére pár reflexiót tenni. Egy-másuttán két nagystílusú, komoly irodalmi értékű darabnak volt premiéréje üres nézőtér előtt. A Földsten. A remény nagyszerű mondásait látogató háznak szavallata. A komédiások mókáin tett ház mulatott. Operett, bohózat, francia malacság keletke, nem komoly művészet. Ez nem szól A komédiások ellen, de bántó jelenség és a művészet dekadenciájának igazolására szolgál a közönség izlésének dekadenciája. Eynyit volt érdemes elmondani A komédiások sikere alkalmából. Ez meg merem jósólni, hogy ez az operett több telt házat fog csinálni, mint tíz évtékes komoly darab együttvéve.

A komédiások meséjét fel sieges elmondani. Nagyon mulatságos ügy, érdemes megnézni, mert jól mulat rajta az ember és az előadás is kiváló volt. *Leővey* és *Delly* excelláltak. Valóságos kacagó rohamok kísérték pompás mókáikat.

Falgár, *Benkőné*, *Faludy* és *Kulesár* gondoskodtak még arról, hogy a közönség ki ne fegyjon a derűtségtől. *Kállay* kis szerepében bájos volt.

A rendezés ügyes volt, mozgalmas élet uralkodott a színpadon, ami örvendetes elárvolodást jelent a régi merev formáktól.

A közönség nagyszerűen mulatott és A komédiások bájos zenéje még sok este fogja szórakoztatni a közönséget.

H. G.

* A Nilus. Afrika csodaszép folyója, sziklás, köves partjaival, omiadózó názzival, pálmálgatóval vonul el a szemünk előtt. A eszeszéyes kanyarodásu víz hűtőn könnyű csolnakok, karcu gőzöskék és szélcsés vitorlások síláinak végig. Apró falvak piacain számtalan felmálhásozt leve, szibongó pi el élet, exotikus viseletű emberek olyan érdekes tarka képpen olvadnak össze, mely nagyszerű látvány felelincsel a nézőt. Az *Uránia* színház természetesen bemutatott képet közül egyik a legsikerültebbeknek a Nilusról most műsoron lévő felvétel. A spanyol királyi pár budapesti bevonulásától készült felvétel, mely egyik attrakciója az *Uránia*nak, még szombaton és va arnap marad műsoron, így a vasárnapi publikumnak is alkalma lesz ebben a fejedelmi látványban gyönyörködni.

A balkáni események.

Békés elintézés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 23.

Anglia intrikája, amelylyel a portát arra akarja kényszeríteni, hogy a monarchiával csak az európai konferencián álljon szóba, úgy látszik, minden erélyesség dacára sem vezetett sikerre ez ideig. A tárgyalások folynak s a közvetlenül érdekelt hatalmak valószínűleg meg is egyeznek a Törökországnak nyújtandó rekompenciációt illetően.

Ma érkezett távirataink a következők:

Az albán mozgalom.

Prizrendből táviratozzák: Az itteni albánok, valamint az ipak, djakovók és az ezek körül fekvő területek albánjai az új éremozgalmaiban sikk játszanak szerepet. Tartózkodó, passzív s indifferens magatartást tanúsítanak. Albán iskolák és klubok létesítése iránt semmi érdekük sincsen. Nagy ellentétképpen a Dél-Albánia általánosan felkeltett, több helyen előrehaladt nemzeti érzésével, Észak-Albániában a mohamedán városi lakók többsége edényben részesül a török nyelvet az albánnal szemben, és ily kijelentéseket: Eső sorban mohamedánok vagyunk és csak azután albánok, e körökben gyakran ismét hallani.

Ausztria-Magyarország és a Porta.

Berlinből táviratozzák: Konstantinápolyi biatos forrásból jelentik, hogy a porta tegnap este visszautasította a közvetlen tárgyalást Magyarország-Ausztriával.

Mint egy budapesti távirat jelenti, itteni jól informált körökben semmiféle tudomással nem bírnak arról, hogy Magyarország-Ausztria és Törökország között a tárgyalások megszakadtak volna. A tárgyalások eddig nem élesedtek ki ultimatum formájában és így érthetően is volna, hogy miért akarná a tárgyaló felek egyiké, vagy másika a tárgyalásokat megszüntetni. Az ilyen lépést egyik, vagy másik fél ultimatumszerű kijelentésének kellene megelőzni, erre pedig nem került sor.

A budapesti hivatalos körökben általában az a nézet, hogy a folyamatban levő tárgyalások nem kilátástalanok.

A porta lövésárlását.

Frankfurtból táviratozzák: A török hadvezetőség azonnali szállításra 2500 tüzérségi lovat rendelt Oroszországból és 1500 huszárlóvat Magyarországból. A porta tanácsa az ifjutörökbizottság sürgetésére kijelentette, hogy *kész Bulgáriával tárgyalásokba bocsátkozni.*

A bolgár kölcsön.

Párisból jelentik: Egy francia újságíró beszélgetést folytatott egy előkelő bolgár államférfiával, aki pénzügyminisztere is volt Bulgáriának és aki a többek között ezeket mondotta:

— Azok a jelentékeny áldozatok, amelyeket Bulgária katonai szervezetének kiépítésére fordított, szükségessé tették, hogy a kormány pénzt szerezzen. E célból osztrák, magyar, német és francia bankoknál próbálkozott meg, de mindenütt azt a választ kapta, hogy hajlandók a bolgár kormány nyal egy nagyobb kölcsön dolgában meggyezni, mihelyt a szignatárius nagyhatalmak elismerik Bulgária függetlenségét. Mi tehát kénytelenek leszünk teljesíteni Törökország feltételeit, amelyek-

hez Bulgária függetlenségének elismerését köti. Ez már a legközelebbi időben meg fog történni. Bulgária békés hangulatának újabb bizonyítéka az a körülmény, hogy mindenki már a koronázásról beszél, amely hír szerint november tizenötödikén megy végbe.

Vizmérőóra-panama.

A fővárosi rendőrség nyomozása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 23

A fővárosi vízművek igazgatójának panamája ügyében ma folytatták a vizsgálatot. A botrányban hír szerint több fővárosi tisztviselő, sőt egy törvényhatósági bizottsági tag is szerepelt. A rendőrségen ma kihallgatták Kailinger Mihályt, a vízművek igazgatóját és több főtisztviselőt, de vallomásukat titokban tartják.

A nagy vesztegetési ügy részleteiről fővárosi tudósítónk a következőket jelenti:

A boroszlói részöntő részvénytársaság budapesti képviselője, Kuncz Ferenc állítólag vesztegetések után tudta csak vizmérő óráit Magyarországon elhelyezni, azokat az órákat, amelyek Boroszlóban készültek, holott csak magyar gyártmányt szabad használni. A főváros a *Budapesti Vizmérőóra Betéti Társaság* ajánlatát fogadta el, amely társaságnak a Bors-utca 14. szám alatt volt az állítólagos gyára. Azért kell állítólagosnak neveznünk, mert erről a gyárról azt mondják, hogy vizmérő órák gyártására egészen is berendezve, csak javító munkálatokat végez. Amikor ezt megírta néhány lap, Kuncz Ferenc, aki ennek a betéti társaságnak vezetője, az összes lapokban nyilatkozott s kijelentette, hogy senkit meg nem vesztegetett, rágalomnak, hazsának minősítette az egészet.

Emellett a rendőrségen, a városnál és a belügyminisztériumban nagy titokban, de erőlyesen folytatták a vizsgálatot és a kihallgatásokat. Kuncz Ferencnél és a betéti társaságnál házkutatást tartottak s lefoglalták a társaság könyveit és levelezését, de — nem találtak semmit. A könyvből nem tűnik ki, hogy Kuncz valakinek pénzt adott volna, de találtak egy eldugott másolókönyvet és ebben több levelemásolatot, melyekből arra lehet következtetni, hogy a Kuncz-féle vizmérő órák után mégis kaptak sápot egyes urak. Itt többek között találtak egy levelemásolatot, amelyet egy nagyobb állású hivatalnokhoz intézett levélről készítettek és a következőket tartalmazza:

„A multkor küldöttékhez idemellékelten küldök Önnek . . . koronát.”

A tanukihallgatások pedig azt bizonyították, hogy Kuncz karácsonykor és újévkor osztogatott ajándékokat.

A dologban *kompromittálva van állítólag egy városi mérnök is*, aki azonban — úgy beszél — már nincs a városnál. Mindenek természetesen a vizsgálatról csak kissivárgott adatok, biztosat tudni addig nem lehet, míg a rendőrség meg nem unja a titkolódzást. Emlégetnek egy fővárosi tanácsjegyzőt, néhány vízvezetési tisztviselőt is. A gyanúsítottak közt azonban több vidéki polgármester és tanácsnok is szerepel. A vizsgálatnak ezt a részét a belügyminisztériumban végzik.

A rendőrségen ma reggel nyolc óra óta a budapesti vízvezeték-művek igazgatóját, Kailinger Mihályt, hallgatta ki Sándor László rendőrkapitány zárt és féltve őrzött ajtó mellett. A kihallgatás délután két óráig tartott. Az igazgató mint tanu

lett beidőzve. Kijelentette, hogy semmi köze a vesztegetési üggyhez, amennyiben a neve ebbe be lett volna keverve, kijelenti, hogy az tévedés vagy visszaélés lehet. A rendőrségnek egyébként ténybeli adatai nincsenek is Kailinger ellen. Még a mai nap folyamán tanuként hallgat ki a rendőrség több vízvezetési főtisztviselőt is.

Bárczy polgármester, — mint fővárosi tudósítónk jelenti — még mindig nem írta alá azt a szerződést, amelyet a főváros Kunczcal a vizmérő órák szállítására kötött. A polgármester bevárja előbb az ügy teljes tisztázását és ettől teszi függővé az aláírást.

BALKÁNI ESETEK.

*

Törökország csavart rendel.

Pár éve a török kormány nemzetközi pályázatot írt ki valami csavarok szállítására. Félmillió üzet volt. Egy nagy magyar gyár is pályázott. A terminus lejártá előtti napokban távirat érkezett a gyár igazgatójához, melyben valami nagy című basa azt az utasítást adja, hogy anyagdrágulás címén kérjenek az ajánlati áránál ötvenezer frankkal többet, távirati pótajánlatban. A gyár igazgatója belement a dologba, megtette e különös ajánlatot s egy hétre reá pecsételt levél jött a török kincstártól, hogy a gyár kapta meg a szállítást. A levél egyben közölte, hogy rövidesen a munka megtekintésére Budapestre érkezik a cifra című basa. Most már derengett a gyár igazgatósága előtt valami s nem is csatódott. A Hungáriába szállt meg a török kegyelmes ur s kihajtva a gyárba, első dolga volt az ötvenezer franknyi többletet, a szállítás kieszközölése címén zsebeibe elkönyvelni.

Néhány hét múlva a basa telefonáltatott ki a gyárba, hogy jöjjön menten az igazgató. Annak után elmondta, hogy ő most elutazik Herkulesfürdőbe, pár ezer frankra van szüksége, tehát menten írja meg a gyár hivatalosan, hogy az anyag ismét megdrágult. Kénytelen-kelletlen belement a dologba s a gyár s tényleg pár nap múlva jött a hivatalos értesítés, hogy a kincstár tudomásul vette a dolgot. A fürdő sokba kerülhetett, mert a basa néhányszor megcselselkedte a tréfát.

A gyár kezdett gyanakodni. Félt a csavarokat utnak indítani. A basa szörnyen indignálódott s pár nap múlva átadta a gyárnak a török határállo- más hivatalos értesítését, mely szerint tíz vagon csavart átvettek s egyúttal az utalványt egy nagy bankhoz az átvett csavarok áráról. A csavarok pedig pihentek még a gyár udvarán! Persze most már utnak indították a csavarokat nagy gyorsasággal, mert a gyár, noha semmi kára nem volt, igyekezett befejezni a csavarszállítás ügyét.

Nagy bucau-pezsogzést rendeztek a basa tisztelőre, meg nem feledkezve egy emlékbortókról, mit még banke t előtt zsebébe sülyesztett Allah jól kiművelt hívője. Mikor már nagyon emelkedett volt a hangulat, egyik igazgató megkérdezte a basát:

— Mondja, kegyelmes uram, hát így megy ez maguknál?

— Mit akar, barátom, hát ilyen célra elmegy nálunk, mondjak, ötven millió frank. Ebből jól élünk vagy százan. Mikor pedig kivétik adóba, mi jut egy emberre? Jóformán semmi, amiről nem is érdemes beszélni.

Vajjon az ifjú törökök is ilyen műveltek?

Csak előkelően.

A magyar tengerparton megfordul az egész balkáni előkelőség. Szerbia, Montenegró elsősorban. Él a Fiume melletti Susákon egy volt szerb cipész illetve csak volt cipész, de szerb ma is. Ő kalauzolja balkáni vendégeinket s egyben ő is ad

nekik lakást. Kivételt Pas cs képez, ki a Lleydban szokott megszállani. Egy bórás, esős tavaszi nap ismét két kormányra való volt szerb miniszter jött Fiuméba; valami tanácskozás volt, holmi kormánybuktás előtt. Egy fiumei hírlapíró felkereste a sa- sáki ciceronet, hogy mutassa be a szerb államférfiaknak. A derék férfi hajlandó is volt erre s megmondta, hogy vacsorára mind eljönnek egy jóra- való kis vendéglőbe, hogy ne mondjuk korcsmába, az Adamich tér közelében. Tényleg este ott volt vagy hat miniszterviselő szerb ur, nejeikkel, néhány fiumei kereskedő, meg a saáki diplomata.

A serekből holmi ceterás zümmögött az asztaloknál kiskereskedők, jámbor bécsi vigécek söröztek, a levegő teli füsttel, az atázott ruháktól inkaróális báz, s Szerbia gyöngyöl ették a savanyu tütöt, itták a habzó sört. Pedig királygyilkos is akadt közöttük.

A fiumei hírlapíró nem állhatta meg, hogy elmondja, minő különös ilyen környezetben látni az előkelő szerb diplomatákat és államférfiakat.

Egy volt szerb miniszter széles mosolygással, teljesen félreértve a mondat, válaszolt:

— Hát bizony, mi, szerb politikusok, otthon egyszerűen élünk, de ha külföldre megyünk, bizony szeretünk ilyen előkelő helyen, előkelő társaságban étkezni!

S boldogan ropogtatott hozzá egy előkelő sós-kifilt!

HIREK.

MERÉNYLET

a román kulturliga titkára ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 23

Az aradi Tribuna meglepő bűncselekményről számol be nagyszebeni tudósítás alapján. Azt jelenti a lap holnap megjelenő számában, hogy a magyarországi románok legnagyobb élő költője, Kóka Oktávián ellen gyilkos merényletet következ el. A költő, aki különben az Ember tragédiájának román nyelvre való fordításával tette szimpatikussá nevét a magyarság előtt, egyben a Nagyszebenben lévő Román Kulturliga titkára.

A Nagyszebenből nem messze fekvő Resinár községben az általános választójog tervezete ellen a románok tegnapelőtt nagygyűlést tartottak s erre meghívták Kókát is, aki a feleségével jelent meg a népgyűlésen, ahol a kormányt, de különösen Andrássy belügyminisztert támadó beszédet mondott.

A gyűlés végeztével nemsokára ismét kocsira ült a feleségével s hazafelé indultak. Utjuk a szebeni sűrű nagy rengetegen vezetett át. Az erdőben meglepte őket az alkonyat és csak nehezen tudtak előre haladni. Amikor egy kanyarulathoz értek, az asszony ijedten kapaszkodott a férje karjaiba és remegve mondta:

— Ugy láttam, mintha a bokrok közül két alak leskelődne ránk.

Alig mondta ezt ki, amikor a közeli bokrokban hatalmas fegyverdörrenést hallottak háromszor egymásután. A golyók közvetlen mellettük fűtültek el. Az egyik a karjuk alsó részét horzsolta.

A merényletről Kóka jelentést tett a hatóságnak, amely nyomozást indított, de eredménytelenül. Vannak, akik azt állítják, hogy két csendőr lött Kókára, akire a csendőrök azért haragudnak, mert neki tulajdonítják azt, hogy az ottani románságban a csendőrök iránti ellenszenv úgy megerősödött.

— Tartós gyógyszer. Fájdalmas csuznál, a derék-, testrészek és a forgó köszvényes bántalmainál a Moll-féle sósorszesszel való bedörzsölés sikerrel használtatik. Egy üveg ára 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. Vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kerendő az ő jelvényével és aláírásával.

— Perzsa szőnyegek. Perzsa szőnyeg rak táram Szabadság tér 10. szám alatt megnyit. **Schwarz Zsigmond.** 8198.

— Likőr aromák külön likőrök előállítására; — násilag — Vojtek és Weisznál. 191

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetői osztály 151.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 23.

Mezőgazdasági szempontból felette üdvös, hogy a múlt napokban beállott hirtelen hideg folytatása helyett csapadékos időt kaptunk, mert esőre már nagy szükség volt.

A gabonaárak irányszata (határozottan) kifejezetten szilárd, különösen a határidőrelel zajos, mivel az e hóra kötött üzletek végnapjai következtek el.

A mai piacon elkelt:

300 mm. buza 11:60—11:90

600 mm. tengeri 6:00—6:40

— mm. rozs 8:70—9:00

— mm. zab 7:10—7:20

— mm. árpa 7:30—40

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 23.

Amerika változatlan, 8 ezer mm. 5 fillerrel magasabb.

As. árak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza októberre	12.50—12.51	12.34—12.35
Buza áprílisa	12.20—12.21	12.17—12.18
Zab októberre	8.20—8.21	8.14—8.15
Ros októberre	10.07—10.08	9.98—9.99
Tengeri májusra	7.56—7.57	7.54—7.55
Ros áprílisa	10.23—10.24	10.19—10.20
Zab áprílisa	8.55—8.56	8.46—8.47

Zárul 5 órakor:

Tőzsde üzletlen.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 23. —

Magyar elsőrendű: Országos nézőpárónként 400 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nézőpárónként 250 kilogramm feletti súlyban 181—122 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 122—123 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 123—125 fillérig.

Szerbiai: Nézőpárónként 250 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslelétszám: Október hó 20. napján volt készlet 31,911 darab, október 21. napján készlet 122 darab, október 21. napján elszállított 245 darab, október 22. napjára készlet 31,788 darab
A hison sertés üzlet irányszata: lanyha.

IDEGENEK ARADON.

— Október 23

Fehér Kereszt szálloda. Schwarz Mihály utazó Budapest. — Jessetta Agoston hadnagy Cegléd. — Fröhlich Hugó kereskedő Bécs. — Weisz József utazó Budapest. — Szbodka Rikárd Cegléd. — Simon Béla utazó Budapest. — Goldberger Gyula utazó Budapest. — Winkler Mór kereskedő Szeged. — Taub Dezső utazó Budapest. — Popovits Mátyás kereskedő Medgyes. — Takács Sándor hivatalnok Borsosbény. — Schwarz Arnold utazó Budapest. — Weiszberger Henrik utazó Budapest. — Menezser Adolf utazó Budapest. — Bogsa Pál csendőrszázados Debrecen. — Nagy Nándor orvos Temesvár. — Steiner Emil utazó Bécs. — Beigl József utazó Budapest. — Brunner Gyula utazó Bécs. — Schle-

singer Samu utazó Bécs. — Kriszt Ferenc alezredes.

Központi szálloda. Pretsch Károly máv. felügyelő Budapest. — Monszi György jegyző Kubin. — Varga Antal kereskedő Budapest. — Friedmann Odön kereskedő Budapest. — Bajza Zsigmond utazó Budapest. — Dénes Ede kereskedő Budapest. — Guhrauer Ottó utazó Budapest. — Bokor Mihály utazó Szeged. — Proper Imre utazó Budapest. — Herskovits Lajos utazó Lugos. — Ipper Armin utazó Zólyom. — Bogdánffy Béla dr. tb. főszolgabíró Arad. — Zombori Lajos festőművész Szolnok. — Kende Artur Szeged. — Szántó Jenő utazó Budapest. — Weiland Antal utazó Budapest. — Wodianszky Károly utazó Budapest.

Vass szálloda. Aulich Péter utazó Pécs. — Neumanu László utazó Budapest. — Neumann Márton kereskedő Temesvár. — Munn József utazó Budapest. — Eckstein Antal utazó Budapest. — László Ernő utazó Budapest. — Müller József mérnök Perjámos. — Bereczki Péter gyógyszerész Hódmezővársárhely. — Dobó Ferenc lelkész Nagylak. — Rózsa Gyula utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Ekkersberg János utazó Bécs. — Janosik János állomásfelügyelő Békéscsaba. Weinberger Marcel kereskedő Beél. — Rózsa Alajos utazó Budapest. — Govrik János kárbeselő Budapest. — Bakos Pál kereskedő Szapáryliget. — Rottmann Herman utazó Vásárhely.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1908. évi október hó 24-én:

B) bérlet

B) bérlet.

A komédiások.

Operette 3 felvonásban. Szövegét írták: Jacobson Brunó és Wagner Ferenc. Fordította: Tábori Emil. Zenéjét szerzette: Milöcker Károly.

SZEMÉLYEK:

Nyul Job	Polgár S.	Aganemon	Delli Lajos.
Berta, leánya	Kun Irén.	Kékési Odön	Faludy K.
Bibor Irén	Kállay Jolán.	Tardos Jákó	Kulcsár L.
Mogulopulos	Benkóné.	Madár Marci	Leővey Leo.

Kazdeta este 7 óra föl évek.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

A spanyol királyi pár bevonulása Budapesten.

Legújabb szennáció. Rendes helyárok mellett.

Műsor 1908. október hó 24-én szombaton:

1. Élelmes magkereskedő. Bohózat. — 2. Sulyos sorscsapás. Dráma. — 3. A ravasz nagybácsi. Kacagtató. — 4. Megtört szív. Életkép. — 5. A Nitus folyó. Látványosság. Természet után. — 6. Szülők nélkül. Dráma. — 7. Fejtel kalaposnő. Kacagtató. — 8. A spanyol királyi pár bevonulása Budapesten. Látványosság.

Minden előadás alatt katonasereg járátik. — Cukrászda

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Helyárok: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

KILTER.

Kossak József

cs. és kir. udv. kamara fényképész tiszteletteljesen értesíti t. megrendelőit és a nagyérdemű közönséget, hogy téves az a hír, mintha ő nála a fényképek árai magasak volnának.

De igenis a régi árak tetemesen leszállítottak 3378

és ma, dacára, hogy a fényképek elsőrendű művészi munkák, az árak mégis versenyképesek, miről már volt alkalmuk a napokban többeknek meggyőződniek.

Arad, Weitzer János-utca 3. sz.

Stock-Cognac

≡ Medicinal ≡

szavatolt valódi bor-párlat 3387

Camis és Stock

Gőzpároló telepéből

BARCOLA.

Egyedüli Cognac-gőzfőzde, állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt. :- Kapható minden jobb üzletben. —

Ügyes férfi

hasznosító foglalkozáshoz juthat ha világhírű szakmáymestereket és trágáinkat gazdáknak és vizesztelárúestőknek eladja. Alkalmos mellékeresetnek is.

D. HARDUNG és TÁRSA vegyészeti gyára, Aussig-Schöndriesen. Levelelés német. 3789

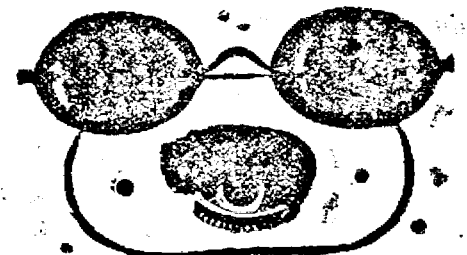

Elsőrendű látsszerész üzlet.

DICK SAMU

órán és látsszerész

Arad, Andrásy-tér és Weitzer János-utca sarokán

Elad és javít mindennemű órákat és évi jótállás mellett a legolcsóbb árban. Raktáron tart mindennemű színházi látsszeréseket a legkülömbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szemüvegek, arany, ezüst, nickel és teflonboka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 3388

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

Nagymennyiségű

plé-pánt és maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Elsérangu fényképezési műterem. — Városi és megyei telephon 657. sz.

Kossak József

császári és királyi udvari és kamarai fényképész

Arad, Weitzer János-utca 3. sz.

Van szerencsém Arad város és környéke tisztelt műértő közönségének nagybecsű tudomására hozni, hogy Weitzer János-utca 3. szám alatti

fényképezési műtermemet

teljesen újonnan berendezve és a modern művészi fényképezésnek megfelelően felszerelve

MEGNYITOTTAM.

Legfőbb törekvésem, mikép a multban, úgy a jövőben is oda fog irányulni, hogy e szakmába vágó munkák műtermemben a legjobban, leglelkismeretesebben és versenyképes árak mellett készüljenek. 8256

Munkáim közül főkép a következőket bátorodom a n. é. közönség figyelmébe ajánlani:

Fényképek, minden Genre'ü kivitelben, életnagyság nagyítások, a legkisebb képek után fekete és szepia alapon, aquarelek, pigment és gumminyomatok, olajfestmények. Felvételek természetes színekben. Végül belső és külső felvételek stb.

Kitünő tisztelettel

KOSSAK JÓZSEF csász. és királyi udvari és kamara fényképész.
József főherceg ö cs. és kir. fonsége udvari fényképésze.

Arad, Weitzer János-utca 3. sz. Budapest: Kossuth Lajos-utca 12. Temesvár: Szt. György-tér, saját házában és Buziásfürdő.

Telefon szám 151.

Nagy könyvkötészet

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

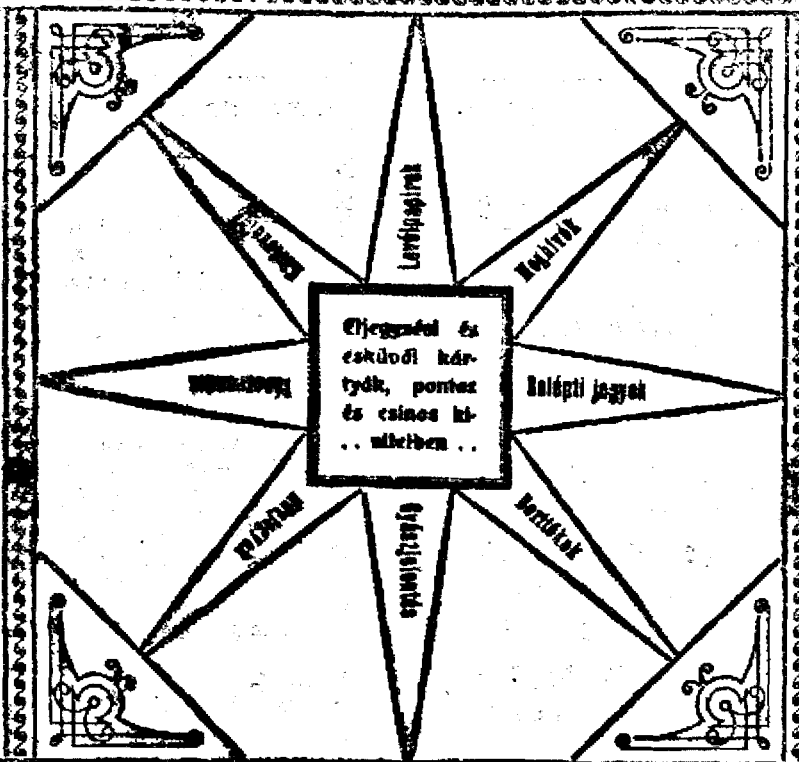
ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Belföldi nyomtatás

Művészi
Minden berendezett és a mai kor igényeinek teljesen megfelelően felszerelt

NYOMDÁJÁT,

hol mindenféle nyomtatási munkák gyorsan, pontosan és a legmodernebb kivitelben igényes árban készíttetnek el.

Aradi Közhöny

a legnagyobb és legértekeltebb vidéki politikai napilap.

ELJEGYZÉSI ÁRAI:

Belkötés:

- 1 évre . . . 24 korona.
- 1 hónap . . . 2 korona.

Valkötés:

- 1 évre . . . 26 korona.
- 1 hónap . . . 2 kor. 40 f.

Eszközöltési költség 25 f.

Küldetési költség . . . 10 f.

APRO HIRDETÉSEK.

Hilmi tisztviselő

házi kosztot keres házhoz hordásra.
Cím a kiadóhivatalban. 8376

Őszi blouze album,

a legújabb eredeti szabásmunkákkal, dus tartalommal 1-50 fillérérthapható Ingusz I. és II. könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-utca. 201

Kitűnő

jó ízű, jó fajta alma kapható kisebb-nagyobb mennyiségben János János urnál, Lahner György-utca 7/a. sz.

Meidinger kályha részek

beszereshetők Juhász István lakatosmesternél Aradon, Telefon 480. 8191

Üzleti könyvek:

strazzák, másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. Ugyanott egy jó Meidinger-kályha eladó. 8161

Eladó

egy diszes, 5 méter hosszú, tölgyfából készült, ebédlő- vagy férfi-szobába illő könyv- vagy dísz-edénypolcnak és szoborállványnak használható falburkolat dr. Bácskay Bélánál, Batthányi-utca 28. sz. a. 8370

Pörkölt szalonca,

légszárított, kapható Ranchbauer Nándornál Ujszentannán 180 koronáért métermázsanként. 8111

Jemesvárta

keresek egy kis családhoz egy jó főzőnőt 80 korona bérrel. Cím: Arad, Könyök-u. 6., ajtó 10. 8368

**Használt
Ólom**
megvételre kerestetik

Felhívás!

Alulírott, Gyorok és Ménesen, a község belterületén (föld)

közvetlen a motorvasúti megálló mellett fekvő szőlő kertjeimet villa vagy családi házhelyekül parcelláknak eladni szándékozom. 3278

Ezen kertek minden pontjáról gyönyörű kilátás nyílik a szemben elterülő szőlő és erdő hegyekre, és a hegyaljai községekre.

Tekintve, hogy a hegyaljai motorvasút és az államvasút élénk összeköttetéssel, valamint erőteljes kitűnő hegyi levegője Gyorok-Ménest Arad legkedveltebb nyaralóhelyévé tette; ezen szőlőskertek kis családi nyaralók lét-sítésére különösen alkalmasak.

Felhívom mindazokat, kik egy ily parcella megvétele iránt érdeklődnek, hogy ebből szándékukat vélem tudatni, illetve magukat előjegyeztetni sziveskedjenek; mely alkalommal a feltételekről is közelebbi felvilágosítást nyújtok

VOJTEK ALAJOS,

Vojtek és Weisz cég beltagja.

1115 m ²	1136 m ²	1551 m ²
I.	II.	III.

Szőlőskert a 18. motorvasút megállónál.

Szőlőskert a 17. számú motorvasút megállónál.

Hegyaljai motorvasút	II.	900 m ²	III.	675 m ²	IV.	675 m ²	V.	675 m ²	VI.	1116 m ²	VII.	1116 m ²	VIII.	1116 m ²	IX.	1116 m ²	XII.	910 m ²
	I.	810 m ²													X.	760 m ²	XI.	798 m ²

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR.

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testl bántalmak, gyomorgörccs és gyomorhív, rögzött aszkrokedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles házi szer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE SOS-BORSZESZ

Moll-féle SOS-Borszesz csak akkor valódi ha mindegyik doboz Mollnak védjegyét és aláírását tünteti fel. Moll-féle SOS-Borszesz a Moll-féle sóborszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, orsz és a meghűlés egyéb következményeinek legismertesebb népszerű. — Egy önozott eredeti üveg ára 2 korona.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1-80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszéküldés:

MOLL A gyógyszerész, os. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz. 5941

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítettek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott köszvényeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerésztárában.

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ÜVEGCSISZOLÓ-, MŰVEGEZŐ- ÉS TÜKÖRGYÁR

ARADON, V. PÉCSKAI-UT 17.

TELEFON 525.

TELEFON 525.

1908. október 21-én szerdán megkezdte üzemét.

Elvállalja: Csiszolt és sima tükrök, rózbe feglalt és egyéb művegezesek, modern kirakat berendezések, edzett üvegtáblák, velencei tükrök stb. gyors és jutányos elkészítést. Régi tükrök új fonsorozása mérsékelt árak mellett.

3341

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festekgyáranak festékeivel.

451

Értesítés!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy Aradon, a Salacz-utca 8. szám alatt levő Emke kávéházat (volt „Kis-pipa” helyiség) átvettem s azt

Velence kávéház

elnevezés alatt személyesen tovább vezetem.

Az Ünnepeles megnyitás Erdélyi Tóni és fia zenekara közreműködése mellett október hó 25-én, vasárnap lesz.

A kávéház a legkényelmesebben van berendezve, úgy, hogy családoknak a legkellemesebb szórakozási helye lesz. Azonkívül külön szeparék is allanak t. vendégeim rendelkezésére.

Kávéháza-uban mindenkor a legkittünőbb italok és hideg étkek a legjutányosabb árért kaphatók. Minden nap elgányszene.

Amidőn a n. é. közönséget a legfigyelmesebb kiszolgálásról biztosítom, kérem jóindulatu partfogásukat.

Szolgálatkész tisztelettel

Verhovay Miklós,

a „Velence” kávéház tulajdonosa.

3379